

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Francišanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za izposojilno 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list v članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davok posebe. Pošt. šte. rač. 11.197. Telefon 3112

Zastopniki poverjeništva UJU — Ljubljana pri g. ministru prosvete.

Obrazložitev zahtev pri gosp. načelniku za osnovni pouk. — Seja Glavnega odbora Činovniškega Saveza in uradniški zakon. — Sporazum v UJU in razpoloženje za nujno pozitivno in stvarno delo v korist šolstva in učiteljstva.

Dne 13. t. m. je minister prosvete, gosp. Boža Maksimović sprejel zastopnike poverjeništva UJU — Ljubljana pov. Andr. Skulja, tajnika Josipa Kobala in urednika »Učit. Tovariša« Ivana Dimnika.

Zastopniki so predložili g. ministru nujne potrebe, ki bi jih bilo treba rešiti v interesu šolstva in učiteljstva Dravske banovine. Opozorili so na stanje glede šolskega nadzorstva v nekaterih srezih, kjer so bili ob koncu pretečenega šolskega leta postavljeni tkzv. pregledniki ter je položaj ostal za šolstvo in učiteljstvo povsem nejasen. Naj se reši vprašanje tako ali tako, je nujna potreba, da zavlada v tem pogledu neka definitivnost in stabilnost, ki je potrebna z ozirom na uspešen in miren razvoj šolstva.

Vprašanje stanarine in kuriva je tudi v Dravski banovini v veliki večini slučajev nerešeno. Učitelji ne prejemajo stanarine, ker jim je ukinjena državna stanarina, a občine ne izplačujejo občinske stanarine. Celo one občine, ki so dosedaj izplačevale stanarino, so priče oklevati glede vnošenja stanarine v proračun z motivacijo in v pričakovanju, da bo ista vnešena v državni proračun. Poleg tega se ne izplačuje ne ena ne druga stanarina v mnogih primerih učiteljem in vrtnaricam na vadbah pri učiteljskih, učiteljem dodeljenim v pisarne sreskih nadzornikov, učiteljem srbohrvaščine, učiteljem pridelenim meščanskim šolam itd. Vse to predvideva pravilnik in bi bila vsa ta vprašanja rešena, ako bi bil pravilnik objavljen. Občine odbijajo stanarino tudi iz razloga, ker ni zadevnih izvršilnih predpisov, oziroma pravilnika.

Isto stanje je v pogledu kuriva, ker zakon o narodnih šolah ne predvideva količine kuriva, ki pripada v posrednih slučajih.

Akutno je tudi vprašanje namestitvev in premestitev učiteljstva z ozirom na svojočasno objavo praznih službenih mest, ker šolstvo in učiteljstvo čaka nanje, in ki za Dravsko banovino še niso izvršene. Mnoge šole in razredi so iz tega razloga še vedno nepopolni in brez učiteljstva.

Glede nameščanja pogodbenega učiteljstva so zaprosili zastopniki, naj se vrše na podlagi poročil banskih uprav ter so se sklicevali na konkretne slučaje.

Kontraktualnim učiteljem, ki jim je banska uprava predlagala podelitev stalnosti, naj bi se ista čimprej podelila. Oni so dobili naše državljanstvo in je to nujno potrebno tudi iz kreditnih ozirov za omogočitev sprejema novih učnih oseb v državno službo in zaradi otvoritve kredita za one, ki so že v službi.

V pogledu pretvarjanja višjih razredov osnovne šole (5., 6., 7. in 8.) v razrede višje narodne šole je nastala velika kolizija. Zakon o narodnih šolah je treba v tem pogledu striktno izvajati. Pretvarjanje razredov (oddaja otrok) za razrede meščanskih šol, ni predvideno z zakonom o narodnih šolah. Zaščititi je treba učiteljstvo narodnih šol, ki mu daje zakon o narodnih šolah zakonito pravico do naravnega stanovanja v šolskih zgradbah zidanih za osnovno šolo, da se ta

stanovanja ne bodo oddajala učiteljem drugih šol, na škodo učiteljstva narodnih šol. Ker rešuje tudi to vprašanje pravilnik k zakonu o narodnih šolah, se tudi iz tega razloga prosi za njega nujno objavo.

V pogledu stanarine so se obrnili zastopniki do g. ministra s prošnjo, da se tudi učiteljem regulira gnotni položaj in stanarina v zmislu poviškov po novem uradniškem zakonu. Gospod minister je sam pojasnil, da se pri izdaji zakona o narodnih šolah ni moglo regulirati materialno stanje učiteljstva, obljubil pa je, da hoče posvetiti vso pažnjo temu vprašanju ob priliki revizije uradniškega zakona. Vse kategorije ostalih uradnikov so s specialnimi zakoni in uredbami dobile specialne doklade, izjemši učiteljev. Iz tega razloga so zastopniki zaprosili gospoda ministra, da se učitelji razvrste po novem uradniškem zakonu z ozirom na predpisano izobrazbo (4 + 5 = 9 let študija in diplomski izpit), v vsakem slučaju pa, ako imajo stanovanje v naravi ali prejemajo stanarino od občine, da se izplača razlika med ocenjenim stanovanjem ali občinsko stanarino in povišano stanarino po novem uradniškem zakonu.

Prosimo g. ministra, da se prizna in izplača upravljalska doklada vsem upraviteljem, izjemši onim, ki so oproščeni pouka v razredu.

Urediti je treba tudi izplačilo stanarine onim učiteljem, ki so sprejeti v tečaj za defektno deco v Beogradu, da jo bodo prejeli iz državnega proračuna, ker jim jo občine ne bodo izplačale z ozirom na to, da niso zaposleni v šoli dotične občine.

Zastopniki poverjeništva so zaprosili g. ministra, naj veruje, da so vsa ta vprašanja iznešena edino v interesu šole in učiteljstva ter iz ljubezni do urejenih razmer v naši državi, v popolnem zmislu intencij kraljevske vlade ter jih iz tega razloga priporočajo kot nujna.

Nato so se zglasili zastopniki poverjeništva tudi pri načelniku za osnovni pouk g. Drag. Djordjeviću, da ga podrobno informirajo o vseh teh zadevah. G. načelnik je z veliko pozornostjo in zanimanjem premočrtil vsa ta vprašanja.

Dne 12. oktobra se je vršila seja Glavnega odbora Činovniškega Saveza, kateri je prisostvoval poleg predsednika Zveze državnih nameščencev v Ljubljani g. Maksa Lillega tudi podpredsednik Zveze, pov. UJU tov. Andrej Skulj. Ta seja je bila v prvi vrsti posvečena uradniškemu in penzijskemu zakonu ter spomenici Zveze državnih nameščencev v Ljubljani, o čemer prinašamo podrobno poročilo na drugem mestu.

To priliko so porabili zastopniki poverjeništva, da so med potjo stopili v stik z zastopniki zagrebskega poverjeništva, v Beogradu pa z zastopniki izvršnega odbora in beograjskega poverjeništva. Odločilni fak-

torji so pristali na želje ljubljanskega, zagrebskega in splitskega poverjeništva, sprejete na Zidanem mostu, o čemer prinašamo poročilo na drugem mestu ter je s tem podana lepa baza za uspešen in sporazumen razvoj naše organizacije.

Predsednik UJU g. Milan Rabrenović je bil iz tega razloga dvakrat pri g. ministru. Zadeva se je tikala tudi potrditve novih pravil.

Za ojačanje našeg Udruženja.

(Odgovor Izvršnog odbora UJU.)

Posle našeg pisma (štampano u 77 broju »N. prosvete«) upućenog sekcijama potpisnicama ovog Zapisnika, mi smo očekivali da ćemo na jednom zajedničkom sastanku sve nesuglasice raspravljati i sporazumno rešiti, bez postavljanja ikakvih uslova ma s koje strane. I kada smo, prvo iz »Učiteljskog Tovariša« a po tom i iz upućenog nam pisma, zaznali za ove uslove i za sastanak u Zid. Mostu dviju sekcija, bez ostalih i bez nas, iskreno da rečemo, na nas je to učinilo veoma težak utisak. Pitali smo se: zar i mi nismo mogli biti na tom sastanku, i zar se nije moglo pokušati da se te nesuglasice otklone dogovorno i bez postavljanja uslova? Ali kada su nam već postavljeni uslovi, mi na njih odgovaramo otvoreno, iskreno i drugarski, bez ikakve rezerve, svesni svoje odgovornosti.

Pošto se u I., II., III., IV. i V. tački pomenutog Zapisnika iznose mišljenja o ovom što je bilo na poslednjoj našoj Glavnoj skupštini to ako bismo i mi na sve to odgovarali, nesumnjivo je da bismo došli u konflikt, stoga u ta pitanja, pošto od toga ni druga strana ne pravi pitanje, ne mislimo i nećemo ni ulaziti i najbolje je i ne ulaziti. Ali izjavljujemo da o legalnosti i pravilnom izboru nove uprave među nama na sednici našeg Glavnog odbora ne može biti nikakve diskusije, i to imamo primiti svi bez izuzetka, jer ono što je Skupština rešavala, samo ona može i menjati. To je pitanje van našeg domašaja, a sve ostalo, što god je moguće, primamo. Šada prelazimo da na tačku po tačku postavljenih nam uslova damo svoj odgovor.

1. Pošto je pravo svakog izbranog člana Uprave da se odreče ili ne odreče članstva u Upravi, to i mi pristajemo i izjavljujemo: da bi sadašnja Uprava imala »značaj poslovene Uprave do potvrde novih pravila«, odnosno do »prve naredne skupštine UJU« dajemo časnu reč da ćemo pred prvu našu skupštinu podneti svi ostavke a to će učiniti i strana koja ovo predlaže, i onda će se tim samim staviti na dnevni red na prvoj našoj skupštini i izbor nove uprave.

2. Pošto po našim pravilima Izvršni odbor sačinjavaju: »predsednik, dva potpredsednika, glavni tajnik i 8 članova«, to bismo se ogrešili o Pravila, ako bi u Izvršni odbor Udruženja ušli i »svi poverenici« tj. predstavnici sekcija, pošto nova Pravila, koja to omogućuju, nisu još odobrena.

Ali da bi Uprava imala »potrebno oslonu u svim delovima staleža i organizacije« izjavljujemo da pristajemo da se Širi odbor sastavljen od Izvršnog odbora i predstavnika sekcija sastaje u »redovnim mesečnim sednicama«, a ako je potrebno i češće i da »ta Uprava deluje u svim poslovima i pitanjima organizacije« a Širi će odbor u

Dne 19. in 20. oktobra se bo vršila seja širjega glavnega odbora UJU v Beogradu, na katero pridejo zastopniki vseh poverjeništev in katera bo v prvi vrsti posvečena razpravi in zahtevam učiteljstva z ozirom na nov uradniški zakon.

Zastopniki poverjeništev so odšli iz Beograda z zadovoljstvom v srcu ter v trdnem prepričanju, da je le v pozitivnem, treznem in stvarnem delu naš spas in le v tem tudi zmaga naših zahtev.

prvoj sednici naći samo pokriće tim izdaci-
ma za dolazak predsednika sekcija.

3. Smatramo da direktive za pravac pisanja u listu daje Uprava a ne urednik, i da ona prema tome postavlja i smenjuje urednike i snosi odgovornost za ono što se u listu donese. Za to imamo primera i u prošlosti kada je uprava smenila jednog urednika »N. prosvete«, što je doneo izvestan članak mimo Uprave. Nalazimo da se ni sadašnjoj Upravi ne može ozbiljno zameriti da je pisanje lista bilo neobjektivno i za sve delove nejednako pravno. Ako se mislilo na izvesnu sekciju kojoj je jedna stvar vraćena, ne što se nije htela štampati, već što se izjavila želja da u interesu naših dobrih odnosa ne bi trebalo štampati tu stvar, jer bi u protivnom sledovao i komentar tome. A napomenuto je i to, da ako se i posle datog obaveštenja ipak želi štampanje, neka se vrati, ono će se i štampati. Napominjemo i to, da ne nalazimo za nemoguće »da urednik lista bude i aktivni predsednik jedne sekcije«, jer kada je to mogao biti predsednik Uprave UJU koji je time imao punu vlast i u kome je tada bilo sve skoncentrisano, zašto da to ne bi mogao biti i jedan predstavnik sekcije. Ali izjavljujemo da od toga ne pravimo pitanje i da pristajemo »da imenovani forum uprave (s poverenicima)« mesto urednika popuni novim neutralnim licem tj. oni, koje se niukoliko nije angažovalo u ovim našim nesuglasticama. U toliko pre i tim lakše ovo će se izvesti što je sadašnji jedan od urednika »N. prosvete« ove dužnosti primio samo privremeno, za koje vreme nije hteo ni pripadajuću mu nagradu primiti; a primio se uredništva samo stoga da bi se u ovim izuzetnim prilikama pokazala veća kompaktnost potreban autoritet Uprave.

4. Ova reorganizacija, izvršena na izložen način, pošto će nesumnjivo imati potrebnog oslonu u svima delovima staleža i organizacije i veći autoritet, izvršiće se odmah, jer će se Širi odbor u najkraćem vremenu sastati.

5. Kao što smo se izjavili pristajemo da »mandat ove Uprave ne može ni u kom slučaju da traje duže od prve naredne skupštine UJU«, samo ne znamo zašto se zahteva da se ta naredna Skupština održi baš u Splitu, kad to nikakve veze niti je imalo niti ima sa ovim pitanjem, i kad po Pravilima UJU (čl. 17.) »Izvršni odbor određuje dnevni red, mesto i dan sastanka Glavne skupštine«.

No i ako Pravila izrično naređuju da određivanje mesta Skupštine vrši Izvršni odbor, mi ipak izjavljujemo da pristajemo da se mesto održanja naredne Skupštine reši u Širem odboru sporazumno.

Ovim smo dali naš precizan odgovor na svih 5 tačaka postavljenih nam u uslovima.

Še je čas, da dvignete število naročnikov „Našega roda“, pošljite še naknadna naročila.

LISTEK.

JANKO GAČNIK:

Nacionalna vzgoja.

(Zmage narodnih šol.)

Ob deseti obletnici plebiscita na Koroškem se pri nas kaj mnogo govori o vzrokih našega poraza; najraje pa se govori o krivcih, ki se jim pripisuje za Jugoslavijo nesrečni izid plebiscita. Pri nas iščejo in kažejo na krivce, v sosednji Avstriji pa med velikim navdušenjem slavijo tudi može, ki so plebiscitno propagando vodili in se jim pripisujejo zasluge za zmago dne 10. oktobra 1920.

Za nas jugoslovenske učitelje je pri vsem tem gotovo najbolj zanimivo, da je med možmi, ki jih sedaj Nemci slavijo in odlikujejo, izredno mnogo učiteljev in da ti učitelji zavzemajo vodilna mesta nemškega plebiscitnega propagandnega dela; saj je vodja in duša vsega tega dela bivši osnovnošolski učitelj g. Vincenc Sumi.

Najvnetejši njegovi pomagači so zopet učitelji, med temi v prvi vrsti pisatelj Per-

konig, pisec krasne propagandne knjige, »Ein Volk in Not«, ki je posvečena duševnemu vodji vsega nemškega boja za Koroško, Vincencu Sumiju. Učitelji Sumi, Perkonič, Preglav, Cankar, pa še drugi so bili tudi prvi, ki so že leta 1918. zbrali prve protijugoslovenske bojne čete in je bil njihov prvi vrhovni poveljni učitelj Preglav. Vendar pa bi mi Jugoslovenci plebiscita na Koroškem ne izgubili kljub vsemu propagandnemu delu naših nasprotnikov za časa plebiscita, ko bi učitelji na Koroškem ne delovali že davno pred plebiscitom na raznarodovanje našega naroda na Koroškem. Vzroki nesrečnega izida plebiscita segajo daleč nazaj, še desetletja nazaj v dobo pred svetovno vojno.

Gotovo je, da so po mestih in trgih gospodarski vplivi in socialne razmere speljale tisoče in tisoče Slovencev v nemški tabor že davno pred začetkom svetovne vojne, vendar pa je, posebno po vaseh v zadnjih desetletjih pred izbruhom svetovne vojne največ naših ljudi potujčila šola, predvsem osnovna šola. In kdo je duša šole... seveda učitelj, osnovnošolski učitelj. Ze poprej sem omenil imena nekaterih koroških učiteljev, ki so vodili boje in plebiscitno propagandno delo — razume se, da so ti učitelji tudi osnovnošolski

sko mladino vzgajali v protislovenskem duhu. Razen v par samotnih vaseh in v gorskih krajih z enorazrednicami, so bili na vsaki šoli osnovnošolski učitelji organi ponemčevalne politike.

Bili so to večinoma sinovi takih slovenskih staršev, ki se za šolsko vzgojo svojih otrok v nacionalni smeri niso zanimali, ker so popolnoma zaupali šoli, so bili sami narodno nezavedni ali pa so špekulirali na boljšo bodočnost svojih otrok. Tako je že osnovna šola odtujila slovenskemu narodu bodočega njegovega učitelja. Potujčevanje učiteljskega naraščaja se je nadaljevalo potem na učiteljsko in če še to ni zadostovalo, da bi stopil učitelj, sin slovenskih staršev v tuje službe, v službo potujčevanja lastnega naroda, je v nemško nacionalnih vodah plaval vajoča šolska oblast namestila upornega učitelja v kaki prav samotni koroški vasi ali pa na planinske šole kakor sta Strojna in Ojstričica pri Dravogradu. Le malo učiteljev je vzdržalo in ostalo zvestih majki Slavi, tem veljaj vsa čast in vse priznanje; bili so sramoten hrast na širokem travniku; le za nje je veljal Koseskega izrek: »Hrast se omaje in hrčab zvestoba Slovincu ne gane«. Ob tej priliki bodi tudi poudarjeno, da je ravno

prevajalski okraj, t. j. Mežiška dolina, tako srečna, da je mogla prevzeti v boju izkušene narodno-kulturne bojevnike, katerih značaji so se iskresali v valovih pangermanskega morja in le tem učiteljem se je v prvi vrsti zahvaliti, da postaja Mežiška dolina vedno bolj jugoslovenska. Načini bojev teh učiteljev so sicer različni, nacionalni namen pa je pri vsakem, pa naj si bo tega ali onega svetovnega naziranja — isti namreč — da se izgubljeni sinovi zopet privedejo v naročje majke Slave.

Toda povrnimo se zopet v mislih na Koroško v predvojni časih in pogledimo v šolo, v razred učitelja ponemčevalca.

Zvest navodilom od zgoraj uredi vsako učno uro in z njo vsak učni predmet tako, da služi ponemčevalnemu namenu. Ni mu ravno do tega, da bi slovenski otrok pridobil mnogo znanja, ni tudi neobhodno potrebno, da bi se moral slovenski otrok naučiti nemškega jezika, glavno je in to je cilj koroške šole, da se otrok vzgoji v slovenskega narodnega odpadnika, da vzljubi nemški narod, zasovraži pa lastni, slovenski rod.

(Konec prihodnjic.)

Posvetite še en teden delu za „NAŠ ROD“ in pošljite naročila po prejetih položnicah.